

3.12.2025

EOAK/5424/2024

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Sanna Hyttinen

KUVAAMINEN TERVEYDENHUOLLON VASTAANOTOLLA

1 KANTELU

Kantelija pyysi alun perin oikeuskanslerille osoittamassaan kantelussa oikeuskansleria määräämään esitutkinnan kantelijaan terveysasemalla 14.7.2023 kohdistetusta pahoinpitelystä ja muista rikoksista. Lisäksi kantelija pyysi oikeuskansleria tutkimaan, rikkoiko poliisi lakia mm. laiminlyödessään kantelijan sille ilmoittaman rikoksen esitutkinnan. Toissijaisesti, jos oikeuskansleri ei määräisi esitutkintaa pahoinpitelystä, kantelija pyysi oikeuskansleria tutkimaan terveysaseman työntekijän menettelyn kanteluasiana.

Oikeuskansleri siirsi 25.9.2024 kantelun käsittelyn oikeusasiamiehelle. Koska kantelu koski sekä poliisin että terveydenhuollon menettelyä, jaettiin se kahdeksi asiaksi. Poliisin menettelyn osalta asia on käsitelty asianumerolla EOAK/5282/2024.

Terveydenhuollon osalta kantelija nosti kantelussaan sekä lisäkirjeissään esille seuraavia seikkoja:

- Hoitajan ja lääkärin huoneiden välinen ovi oli auki. Kantelija piti tätä lainvastaisena, koska viereisen huoneen lääkäri ei osallistunut hänen hoitoonsa.
- Hoitaja kielsi kantelijaa kuvaamasta ja painoi kahteen otteeseen kantelijan puhelimen alas. Kantelija katsoi, että kuvaaminen oli sallittua ja että hoitaja syyllistyi pahoinpitelyyn.
- Hoitaja antoi poliisille kantelijan salassa pidettäviä terveystietoja, vaikka hänellä ei ollut oikeutta niitä kertoa.
- Kantelija ei saanut tarvitsemaansa hoitoa.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin lausunto ja selvitys.

Kantelija antoi selvityksiin vastaselvityksen 14.5.2025 ja toimitti siihen vielä lisäyksen 15.5.2025.

Lisäksi asian esittelijä tutustui kantelijan toimittamiin video-, ääni- ja kuvatallenteisiin niiltä osin kuin se oli teknisesti mahdollista.

2.1 Kaupungin lausunto ja selvitys

Kaupungin toimittamassa selvityksessä kerrottiin, että hoitajan ja lääkärin välisen huoneen ovi oli jäänyt auki, jolloin puhe saattoi kuulua huoneesta toiseen. Selvityksen mukaan huoneet ovat vierekkäin ja niiden välillä on oviyhteys, jotta hoitaja ja lääkäri voivat konsultoida toisiaan potilaan hoitoon liittyvissä asioissa. Ovi toimii myös pako-ovena uhkaavissa tilanteissa. Potilas oli ilmaissut haluavansa, että hänen asioitaan ei käsitellä oven ollessa auki lääkärin huoneeseen. Tämän jälkeen ovi suljettiin. Potilaan asioita ei ollut käsitelty oven ollessa auki lääkärin huoneeseen.

Selvityksen mukaan potilas jatkoi kuvaamista vastaanottohuoneessa, vaikka huoneessa ollut sairaanhoitaja ja huoneeseen saapunut lääkäri eivät suostuneet siihen, että heitä kuvataan. Sairaanhoitaja oli nimenomaisesti kieltänyt kuvaamista itseään vastaanotolla muun muassa painamalla potilaan puhelimen näyttöä alaspäin. Potilaan näkemyksen mukaan sairaanhoitaja oli kyseisellä estelyllään syylistynyt pahoinpitelyyn. Tämän vuoksi potilas oli tehnyt sairaanhoitajasta rikosilmoituksen.

Poliisista oli soitettu sairaanhoitajalle, koska hän oli rikosilmoituksen kohteena ja siten rikosasian asianosainen. Selvityksen mukaan sairaanhoitaja ei ollut ilmaissut poliisille mitään sellaisia tietoja, joiden suhteen hän on terveydenhuollon ammattihenkilönä salassapitovelvollinen.

Selvityksessä todettiin, että terveyskeskus tiedostaa, että potilaalla on oikeus omien hoitokeskustelujen nauhoittamiseen ilman lupaakin, eikä se ole omalla toiminnallaan pyrkinyt tätä estämään. Kiellot ovat koskeneet nimenomaisesti ainoastaan työtehtäviä suorittaneiden sairaanhoitajan ja lääkärin suoraa kuvaamista eikä siten esimerkiksi potilaan kuvaamisen rinnalla suorittamaa nauhoittamista erillisellä nauhurilla tai kuvaamista kokonaisuudessaan.

Terveysaseman selvityksessä viitattiin apulaisoikeuskanslerin 15.10.2010 antamaan ratkaisuun [OKV/603/1/2008](#). Ratkaisussa oli kyse poliisikuulustelun tallentamisesta. Selvityksen mukaan apulaisoikeuskansleri katsoi ratkaisussaan, että kuulustelijalla oli oikeus kieltää poliisikuulustelun kuvaaminen seuraavilla perusteilla:

"Se, että henkilön kuvaaminen ei ollut rikoslain mukaan rangaistavaa, ei välttämättä tarkoittanut sitä, että kuvaaminen olisi sallittua ottaen erityisesti huomioon ihmisoikeussopimuksessa taattu yksityiselämän suoja. Kuvaamisen sallittavuutta arvioitaessa tulikin huomioida paitsi sananvapaus myös yksityiselämän suoja". Kuulustelijan kuvaamiseen "ei ollut ilmennyt liittyneen mitään yleisesti mielenkiintoa ja keskustelua herättävää aihetta. Kuulustelijan kuvaaminen ei siten kuulunut sananvapauden ydinalueeseen.

Sen sijaan henkilön kuvan suoja kuului olennaisena osana yksityiselämän suojaan. Punnittaessa sananvapautta yksityiselämän suojaan vastaan olivat yksityiselämän suojan puolesta puhuvat seikat tässä tapauksessa sananvapautta painavampia. Sananvapauden oli siten väistyttävä yksityiselämän suojan tieltä. Näin ollen kantelijalla ei ollut sananvapauden perustuvaa oikeutta kuvata kuulustelijaa. Sen vuoksi apulaisoikeuskansleri katsoi, ettei hänellä laillisuusvalvojana ollut aihetta puuttua tältäkin osin kuulustelijan menettelyyn"

Lisäksi selvityksessä viitattiin Oikeusministeriön julkaisuun "Valokuvaaminen terveydenhuollon ja sairaanhoollon odotustiloissa sekä sosiaalihuollon asiakaspalvelupisteissä - Oikeudelliset reunaehdot ja sääntelyn tarpeen arviointi, Oikeusministeriön julkaisu 2022:6"¹. Kaupungin selvityksen mukaan selvityksessä todetaan, että:

"Otaen huomioon, että yksityiselämän piiriin kuuluvien tietojen osalta Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on antanut kuvan ja videokuvan suojalle aivan erityistä suojaa tekstimuotoiseen yksityiselämään koskevaan tietoon verrattuna, näkemys, jonka mukaan asiakkaalla on oikeus kuvata ja videoida työtään hoitavaa sosiaalityöntekijää, voidaan myös kyseenalaistaa - etenkin kun asiassa käydyn keskustelun dokumentoimiseksi kuva ei tavanomaisesti tuo mitään lisäarvoa. Kuvasta näkyvä virkailijan olemus, vaatetus, ilmeet ja eleet kertovat paljon tämän persoonasta eivätkä nämä tekijät yleensä ole relevantteja itse asiointitapahtuman asianmukaisuuden varmistamisen kannalta".

Terveyskeskus katsoi, että näillä perusteilla henkilöiden suoran kuvaamisen kieltäminen on ollut oikeutettua ja sillä on pyritty ainoastaan suojaamaan työtehtäviä suorittaneiden sairaanhoitajan ja lääkärin yksityisyyttä.

Johtopäätöksenä kaupungin lausunnossa todettiin, että lääkärin ja hoitajien vastaanottohuoneet ja potilashuoneet ovat lähtökohtaisesti yksityisiä tiloja, joissa saa kuvata, jos kuvaamiseen on saatu lupa. Hoitoon osallistuvaa lääkärinä ja hoitohenkilökuntaa saa kuvata, jos he suostuvat kuvaamiseen. Hoitoon osallistuvien ammattihenkilöiden kuvaaminen ei kuulu sananvapauden ydinalueeseen. Kuvattavien suostumus tarvitaan, koska henkilön kuva kuuluu olennaisena osana Euroopan ihmisoikeussopimuksen (EIS) 8 artiklassa tarkoitettuun yksityiselämän suojaan, jonka vuoksi henkilöllä tulee olla oikeus määrätä kuvastaan ja sen ottamisesta, säilyttämisestä, kopioimisesta ja levittämisestä. Lupaa kuvaamiselle ei tarvitse antaa myöskään tilanteessa, jossa kuvaaminen häiritsee työtä tai vaarantaa potilasturvallisuutta. Jos lupaa ei anneta ja potilas jatkaa kiellosta huolimatta kuvaamista, lääkäri voi tarvittaessa jopa keskeyttää vastaanoton, jos keskeyttäminen ei vaaranna potilasturvallisuutta.

¹Valokuvaaminen terveydenhuollon ja sairaanhoollon odotustiloissa sekä sosiaalihuollon asiakaspalvelupisteissä - Oikeudelliset reunaehdot ja sääntelyn tarpeen arviointi, Oikeusministeriön julkaisu 2022:6. Pysyvä osoite: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-929-2>

Edellä kuvatuilla perusteilla lausunnossa todettiin, että sairaanhoitajalla ja lääkäriellä oli oikeus kieltää kantelijaa kuvaamasta heitä työtehtäviään suorittavina henkilöinä kyseisessä tilanteessa. Vastaanottohuoneessa käydyn keskustelun dokumentoimiseksi kuvaaminen ei tuonut mitään lisäarvoa. Potilasta ei ollut kielletty äänitallentamasta vastaanoton tapahtumia, joten potilas oli nauhoittanut vastaanottokäynnistään äänitallenteen erillisellä nauhurilla.

Selvityksen mukaan kyseessä olevalla käynnillä potilaan tarkoituksena oli saada lähete päivystykseen, koska hän halusi kiirehtiä selkäreisiensä ja vasemman pakarän kiputilan selvittämistä. Vastaanottokäynnillä ei kuitenkaan todettu päivystyksellistä hoidon tarvetta, koska potilaalle oli laadittu lähete ortopedialle kahta päivää aikaisemmin 12.7.2023. Potilaan hoitoon otettiin näin ollen kantaa ja jatkohoidon kiirehtimisen tarve arvioitiin. Lausunnossa todettiin, että käytettävissä olevan selvityksen mukaan potilaan hoito on ollut asianmukaista.

2.2 Kantelijan vastaselvitys

Kantelija kyseenalaisti vastaselvityksessään kaupungin oikeusasiamiehelle toimittaman selvityksen tapahtumien kulusta ja kertoi tehneensä asiassa rikosilmoituksen poliisille.

Kantelija kertoi tarkoituksenaan olleen kuvata hoitajan huoneen takaosassa ollutta ovea ja sieltä kurkistanutta sivullisena pitämäänsä henkilöä.

Lisäyksessään vastaselvitykseen kantelija kyseenalaisti myös kaupungin näkemyksen saamansa hoidon asianmukaisuudesta.

3 RATKAISU

3.1 Lähtökohdat

Oikeusasiamiehen tulee valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Tehtäväänsä hoitaessaan oikeusasiamies valvoo perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumista. (Perustuslaki 109 §)

Oikeusasiamies ryhtyy hänelle tehdyn kantelun johdosta niihin toimenpiteisiin, joihin hän katsoo olevan aihetta lain noudattamisen, oikeusturvan tai perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta. Asiassa hankitaan oikeusasiamiehen tarpeelliseksi katsoma selvitys. (Laki eduskunnan oikeusasiamiehestä 3 § 2 mom.)

3.2 Käsittelyn rajaaminen

Kantelussa ja vastaselvityksissään kantelija tuo esille käsityksensä siitä, että hän tuli pahoinpidellyksi vastaanotolla 14.7.2024. Näiltä osin toistan, että tähän liittyvät asiat on käsitelty oikeusasiamiehen kansliassa asianumerolla EOAK/5282/2024.

Kantelijan hoidon osalta totean, että laillisuusvalvojana minulla ei ole perusteita kyseenalaistaa lääketieteellisiä arvioita. Terveystieteiden ammattihenkilölain 22 §:n mukaan potilaan hoidosta päättää viime kädessä lääkäri. Oikeusasiamies ei voi määrätä terveydenhuollon ammattihenkilöä toimimaan tietyllä tavalla tai antamaan tiettyä hoitoa.

Perustuslain mukaisesti tehtäväni on valvoa, että muun muassa julkista tehtävää hoitavat noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Samalla valvon perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista. Näin ollen keskityn tässä ratkaisussani ensi sijassa kysymykseen siitä, oliko työtehtäviään suorittaneilla sairaanhoitajalla ja lääkäriillä oikeus kieltää kantelijaa kuvaamasta suoraan heitä.

3.3 Keskeisiä oikeusohjeita

Euroopan ihmisoikeussopimus

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan mukaan jokaisella on oikeus nauttia yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiinsa ja kirjeenvaihtoonsa kohdistuvaa kunnioitusta. Viranomaiset eivät saa puuttua tämän oikeuden käyttämiseen, paitsi kun laki sen sallii ja se on välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa kansallisen ja yleisen turvallisuuden tai maan taloudellisen hyvinvoinnin vuoksi, tai epäjärjestyksen tai rikollisuuden estämiseksi, terveyden tai moraalin suojelemiseksi, tai muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi. Yksityiselämän alaan on katsottu kuuluvan sekä ruumiillinen että psykologinen koskemattomuus.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan mukaan jokaisella on sananvapaus. Tämä oikeus sisältää vapauden pitää mielipiteitä sekä vastaanottaa ja levittää tietoja ja ajatuksia alueellisista rajoista riippumatta ja viranomaisten siihen puuttumatta. Tämä artikla ei estä valtioita tekemästä radio-, televisio- ja elokuvayhtiöitä luvanvaraisiksi.

Koska näiden vapauksien käyttöön liittyy velvollisuuksia ja vastuuta, se voidaan asettaa sellaisten muodollisuuksien, ehtojen, rajoitusten ja rangaistusten alaiseksi, joista on säädetty laissa ja jotka ovat välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa kansallisen turvallisuuden, alueellisen koskemattomuuden tai yleisen turvallisuuden vuoksi, epäjärjestyksen tai rikollisuuden estämiseksi, terveyden tai moraalin suojaamiseksi, muiden henkilöiden maineen tai oikeuksien turvaamiseksi, luottamuksellisten tietojen paljastumisen estämiseksi, tai tuomioistuinten arvovallan ja puolueettomuuden varmistamiseksi.

Perustuslaki

Perustuslain 2 § 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä on turvattu. Yksityiselämän piiriin kuuluu muun muassa oikeus määrätä itsestään ja ruumiistaan (HE 309/1993 vp, s.53).

Perustuslain 12 §:n 1 momentissa säädetään sananvapaudesta ja julkisuudesta. Pykälän mukaan jokaisella on sananvapaus. Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Tarkempia säännöksiä sananvapauden käyttämisestä annetaan lailla. Lailla voidaan säätää kuvaohjelmia koskevia lasten suojelemiseksi välttämättömiä rajoituksia.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

EU:n yleinen tietosuoja-asetus

Tietosuoja-asetuksen 2 artiklan mukaan asetusta ei sovelleta henkilötietojen käsittelyyn, jonka luonnollinen henkilö suorittaa yksinomaan henkilökohtaisessa tai kotitalouttaan koskevassa toiminnassa.

Rikoslaki (39/1889)

Rikoslain 24 luvun 5 pykälän mukaan, joka oikeudettomasti teknisellä laitteella kuuntelee tai tallentaa 1) keskustelua, puhetta tai yksityiselämästä aiheutuvaa muuta ääntä, jota ei ole tarkoitettu hänen tietoonsa ja joka tapahtuu tai syntyy kotirauhan suojaamassa paikassa, taikka 2) muualla kuin kotirauhan suojaamassa paikassa salaa puhetta, jota ei ole tarkoitettu hänen eikä muunkaan ulkopuolisen tietoon, sellaisissa olosuhteissa, joissa puhujalla ei ole syytä olettaa ulkopuolisen kuulevan hänen puhettaan, on tuomittava salakuuntelusta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Rikoslain 24 luvun 6 §:n mukaan, joka oikeudettomasti teknisellä laitteella katselee tai kuvaa 1) kotirauhan suojaamassa paikassa taikka käymälässä, pukeutumistilassa tai muussa vastaavassa paikassa oleskelevaa henkilöä taikka 2) yleisöltä suljetussa 3 §:ssä tarkoitettussa rakennuksessa, huoneistossa tai aidatulla piha-alueella oleskelevaa henkilöä tämän yksityisyyttä loukaten, on tuomittava salakatselusta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

3.4 Laillisuusvalvojen aikaisemmat kannanotot

Ylimmät laillisuusvalvojat ovat useaan kertaan ottaneet kantaa viranomaisessa kuvaamiseen liittyviin kysymyksiin. Ks. esimerkiksi ratkaisun [EOAK/4110/2018](#) sivulla 12 mainitut. Päätös on julkaistu www.oikeusasiamies.fi.

Oikeusasiamiehen laillisuusvalvonnassa on vakiintuneesti katsottu, että siihen oikeuttavan lainsäädännön puuttuessa viranomaisella ei ole oikeutta kieltää asiakasta tallentamasta keskustelua tai muuta asiakastilannetta silloin, kun kysymys on asiakastilanteesta tapahtuvasta sellaisesta tietojen tallentamisesta, joista henkilö on voinut luvallisesti saada tiedon, ja jotka asiakas saisi, jos ne olisi merkitty asiakirjaan ja/tai kun tallentaminen kohdistuu seikkoihin, joista asiakas voi asiakastilanteesta tehdä havaintoja.

Pelkästään sen, että henkilö tallentaa käymäänsä keskustelua viranomaisen kanssa, ei ole katsottu vielä merkitsevän sitä, että tällä menettelyllä loukattaisiin viranomaisessa työskentelevien yksityisyyttä. Oikeusasiamiehen käytännössä on jo 15.6.2004 (Dnro 26/4/03) todettu, että virkamies ei voi vedota perustuslain 10 §:ssä säädettyyn yksityiselämän suojaan virkatoiminnassa tapahtuvien keskustelujen nauhoituksen estämiseksi.

Myös apulaisoikeuskansleri on päätöksessään 19.3.2014 ([OKV/337/1/2012](#)) katsonut, että henkilökunnan ei olisi tullut kieltää kantelijaa valokuvaamasta omaa asiakaspalvelutilannettaan. Kantelija oli kyseisessä tapauksessa halunnut ottaa kuvan terveystieteiden keskuksen vastaanotossa ajanvarausta hoitavasta henkilöstä.

Totean, että kaupunki on lausunnostaan päätellen tietoinen tästä käytännöstä. Lausuntonsa mukaan se ei kyseenalaistanut kantelijan oikeutta nauhoittaa vastaanotolla käytyä keskustelua tai ylipäänsä kuvata vastaanotolla. Kaupunki kuitenkin katsoi, että kantelijalla ei ollut oikeutta kuvata suoraan sairaanhoitajaa ja lääkäreitä. Tätä se perusteli sillä, että henkilön kuva kuuluu olennaisena osana Euroopan ihmisoikeussopimuksen (EIS) 8 artiklassa tarkoitettuun yksityiselämän suojaan, minkä vuoksi henkilöllä tulee olla oikeus määrätä kuvastaan ja sen ottamisesta, säilyttämisestä, kopioimisesta ja levittämisestä. Tulkitsen tämän niin, että kaupungin näkemyksen mukaan potilasta voitaisiin kieltää kuvaamasta hoitohenkilökuntaa joko suoraan Euroopan ihmisoikeussopimuksen tai perustuslain 10 §:n nojalla.

Totean ensinnäkin, että sekä perustuslain että Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaan on selvää, että jos sananvapautta tai yksityisyyden suojaa halutaan rajoittaa, tulee rajoituksen perustua lainsäädäntöön. Esimerkiksi kaupungin lausunnossa viitatussa apulaisoikeuskanslerin poliisikuulustelun tallentamista koskeneessa ratkaisussaan 15.10.2010 ([OKV/603/1/2008](#)) lakiperusta sananvapauden rajoittamiselle löytyi esitutkinta- ja julkisuuslaeista. Arvioidessaan sananvapauden rajoitusta apulaisoikeuskansleri totesi perusoikeuksien yleisiin rajoittamisperusteisiin viitaten, että kuulustelun tallentamisen rajoitus perustui lakiin, rajoittaminen oli välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa ja rajoitukselle oli hyväksytty peruste eli yleinen turvallisuus ja rikollisuuden estäminen. Totean, että vastaavaa lainsäädäntöperustaa ei nyt käsillä olevassa tilanteessa löydy.

Sen sijaan kuulustelijan yksittäisen valokuvan osalta apulaisoikeuskansleri punnitsi kuulustelijan yksityisyyden suojaa ja kuulusteltavan sananvapautta. Apulaisoikeuskansleri totesi, että vaikka kuulustelijan yksittäinen valokuva ei kuulunut salassa pidettävään esitutkinta-aineistoon, kantelijalla ei ollut sananvapauteen perustuvaa oikeutta kuvata kuulustelijaa.

Apulaisoikeuskanslerin arvion mukaan ”punnittaessa sananvapautta yksityiselämän suojaa vastaan olivat yksityiselämän suojan puolesta puhuvat seikat tässä tapauksessa sananvapautta painavampia.”

Oikeusasiamiehen ratkaisussa 21.12.2011 ([dnro 3149/4/10](#)) oli kyse kuvaamisesta korkeimman oikeuden odotustilassa. Oikeusasiamies katsoi, että perustetta valokuvaamisen kieltämiselle korkeimman oikeuden odotustilassa ei ollut. Oikeusasiamies kuitenkin totesi ratkaisussaan:

”Yleisellä tasolla en pidä poissuljettuna sitä, etteikö viranomainen voisi joissain olosuhteissa asettaa myös valokuvaamiselle jonkinasteisia rajoituksia perusoikeuksien välittömälle soveltamiselle perustuvien argumenttien. Huomioon on kuitenkin otettava asiaa mahdollisesti koskeva erityissäätely ja ylipäätään kulloisenkin asian olosuhteet. Valokuvaamiskieltojen asiayhteydessä on lähtökohtaisesti edellytetty lakiin perustuvaa toimivaltaa.”

Lainsäädännön puuttuessa olen itse laillisuusvalvonnassani vakiintuneesti tukeutunut perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntöön arvioidessani viranomaisen toimenpiteiden oikeutusta. Perustuslakivaliokunta on ratkaisukäytännössään määritellyt perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset. Niiden mukaan perusteen, jolla perusoikeutta rajoitetaan, tulee olla perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävä. Rajoitusperusteena voi siten olla esimerkiksi pyrkimys suojata jonkin muun perusoikeuden toteutumista tai saavuttaa jokin muu sellainen päämäärä, joka on perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta objektiivisin perustein arvioituna hyväksyttävä.

Rajoitusten tulee lisäksi olla välttämättömiä hyväksyttävän tavoitteen saavuttamiseksi ja muutenkin suhteellisuusvaatimuksen mukaisia. Tämä tarkoittaa, että perusoikeuden rajoitus on sallittu vain, jos hyväksyttävä tavoite ei ole saavutettavissa perusoikeuteen vähemmän puuttuvien keinoin. Perusoikeuksia ei siten ole sallittua rajoittaa tarpeettomasti tai vain varmuuden vuoksi, vaikka käsillä olisikin sinänsä hyväksyttävä rajoitusperuste. Rajoitus ei saa mennä pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon rajoituksen taustalla olevan intressin painavuus suhteessa rajoitettavaan oikeuteen. Perusoikeuksien rajoitukset eivät myöskään saa ulottua perusoikeuden ydinalueelle.

Totean, että nyt arvioitavana olevassa tilanteessa on kyse kahden perusoikeuden välisestä punnintatilanteesta eikä niinkään jommankumman oikeuden rajoittamisesta. Punnintatilanteessa tavoitteena tulee olla molemman oikeuden mahdollisimman täysimääräinen toteuttaminen. Tämä tulkinta saa selkeää tukea myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käytännöstä. Ihmisoikeustuomioistuin on ratkaisuissaan vakiintuneesti todennut sananvapauden ja yksityisyyden suojan olevan yhdenvertaisia oikeuksia ja että arvioinnin lopputuloksen tulisi olla sama riippumatta siitä, kummanko oikeuden näkökulmasta tilannetta arvioidaan.

Kirjallisuudessa on lisäksi todettu, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen käytännössä yksityiselämän suoja on 2000-luvulla vahvistunut suhteessa sananvapauteen sitä mukaan kuin henkilön yksityiselämän ja maineen suoja on saanut ihmisoikeustuomioistuimen käytännössä itsenäistä merkitystä osana ihmisoikeussopimuksen 8 artiklaa. Yksityisyyden suoja ei siis enää pidetä ainoastaan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan 2 kohdan mukaisesti sananvapauden rajoittamista oikeuttavana perusteena. (Korpisaari, 2007, s. 222–223)

3.5 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytännöstä

3.5.1 Oikeus oman kuvan suojaan

Totean, että nyt esillä olevan asian kannalta keskeinen ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä syntynyt yksityisyyden suojan ja itsemääräämisoikeuden ilmenemismuoto on oikeus oman kuvan suojaan (right to the protection of one's image).

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan 2 kohdan mukaan ”näiden vapauksien käyttöön liittyy velvollisuuksia ja vastuuta”. Ihmisoikeustuomioistuin onkin sananvapautta ja yksityisyyden suojaa punnitessaan todennut, että ihmisoikeussopimuksen 10 artikla ei takaa täysin rajoittamatonta oikeutta sananvapauteen, vaan siihen liittyy velvollisuuksia ja vastuita, joiden laajuus riippuu muun muassa sananvapauden käyttäjän tilanteesta. Sananvapautta käytettäessä ei pidä myöskään ylittää tiettyjä rajoja, erityisesti mitä tulee toisten maineen ja oikeuksien kunnioittamiseen.

Ihmisoikeustuomioistuin on korostanut, että vaikka ilmaisunvapaus pitääkin sisällään oikeuden julkaista valokuvia, on tämä alue, jolla muiden oikeuksien ja maineen suojaaminen on erityisen tärkeää, koska valokuvat voivat sisältää hyvin henkilökohtaisia tai jopa intiimejä tietoja yksilöstä ja hänen perheestään.

Ihmisoikeustuomioistuin on ratkaisuissaan jo vakiintuneesti todennut, että henkilön kuva muodostaa yhden yksilön persoonallisuuden keskeisistä osista, koska se paljastaa hänen uniikkeja ominaisuuksiaan ja erottaa henkilön muista vertaisistaan. Näin ollen henkilön oman kuvan suojaaminen on yksi henkilön kehityksen olennaisista osista ja edellyttää oikeutta kontrolloida kuvan käyttämistä. Useimmiten tämä edellyttää mahdollisuutta kieltää kuvan julkaiseminen mutta siihen kuuluu myös yksilön oikeus vastustaa kuvansa tallentamista, säilyttämistä ja jäljentämistä.

Oikeus oman kuvan suojaan on syntynyt sananvapauden (EIS 10 art.) ja yksityisyyden suojan (EIS 8 art.) välisessä punninnassa tilanteissa, joissa useimmiten on ollut kyse henkilön valokuvien julkaisemisesta ilman tämän suostumusta. Ihmisoikeustuomioistuin on ratkaisukäytännössään luonut kriteeristön, jonka perusteella se arvioi, oliko kuvien julkaiseminen oikeutettua sananvapauden käyttöä vai loukattiinko julkaisulla yksityisyyden suoja. (von Hannover v. Saksa (no. 2), 40660/08 and 60641/08, 2012 sekä Axel Springer AG v. Saksa, 39954/08, 2012) Keskeiset kriteerit ovat

- onko kuvien julkaisemisessa kyse julkiseen keskusteluun osallistumisesta,
- kuinka tunnettu henkilö ja miten hän on aiemmin toiminut julkisuudessa,
- millainen julkaisun sisältö, muoto ja seuraamukset ovat sekä
- missä olosuhteissa valokuvat oli otettu (esim. salaa vai avoimesti).²

Yksi arviointikriteereistä liittyy näin ollen henkilön asemaan.

Ihmisoikeustuomioistuimen käytännöstä on pääteltävissä, että muun muassa poliitikon, julkisuuden henkilön, virkamiehen ja yksityishenkilön asemaan liittyy jossain määrin erilainen mahdollisuus vedota yksityisyyden suojaan.

3.5.2 Virkamiehen oikeus yksityisyyteen

Totean tässä yhteydessä selvyuden vuoksi, että nyt ratkaistavanani olevassa asiassa on kyse julkisen terveydenhuollon palvelujen tuottamisesta. Näin ollen kyseessä olevat terveystieteiden keskuksen sairaanhoitaja ja lääkäri toimivat julkisessa tehtävässä ja heidän asemansa vertautuu tässä yhteydessä virkamiehen asemaan.

² “Relevant criteria for balancing the right to respect for private life against the right to freedom of expression include the contribution to a debate of public interest; the degree of notoriety of the person affected; the prior conduct of the person concerned; the circumstances in which a photograph was taken; and the content, form and consequences of the publication (see Von Hannover, cited above, §§ 109-13, and Hájovský v. Slovakia, no. 7796/16, § 30, 1 July 2021).” Toth ja Crişan v. Romania, 25.2.2025, kohta 51)

Ihmisoikeustuomioistuin on arvioinut virkamiesten (public servants) yksityisyyden suojaa muun muassa ratkaisussaan [Toth ja Crişan v. Romania](#) (no. 45430/19, 25.2.2025). Tapauksessa oli kyse kahden virkatehtävissä olleen poliisin kuvien sekä toisen nimen julkaisemisesta Facebookissa. Poliisit nostivat kunnianloukkauskanteen julkaisun tekijää vastaa. Kansalliset tuomioistuimet hylkäsivät kanteen.

Arvioidessaan poliisien asemaa, ihmisoikeustuomioistuin totesi, että jotta virkamiehet voivat hoitaa tehtäviään, heidän tulee voida nauttia julkista luottamusta ilman aiheetonta häirintää. Tästä syystä voi olla tarpeellista suojata virkamiehiä työssään loukkaavilta tai herjaavilta hyökkäyksiltä ja perusteettomilta syytöksiltä.

Ihmisoikeustuomioistuin arvioi, että voi ilmetä tilanteita, joissa yksittäisen poliisimiehen oikeus yksityisyyden suojaan menee hänen kuvansa julkaisemisen edelle. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi, jos kuvan julkaiseminen aiheuttaisi erityisen haitallisia seurauksia virkamiehen yksityis- tai perhe-elämälle (kohta 73).

Ihmisoikeustuomioistuin totesi, että toimiessaan virkatehtävässään ilman julkisuuteen hakeutumista tavallinen virkamies ei ole samalla tavalla julkisuuden henkilö kuin poliitikko, ammattialansa tunnettu edustaja tai henkilö, joka on omasta halustaan astunut julkisuuteen. Tästä huolimatta virkatehtäviä suorittaessaan virkamieheen voidaan kohdistaa laajempaa kritiikkiä kuin tavalliseen kansalaiseen eikä virkamies voi virkatehtävässään toimiessa vedota yksityisyyden suojaan samalla tavalla kuin yksityishenkilö. (Kohta 65 ja siinä viitatus.)

Ihmisoikeustuomioistuin katsoi myös, että kyseisessä tapauksessa poliisien saama julkisuus ja huomio ei ylittänyt sitä, mitä tavallinen virkatehtävissään toimiva virkamies yleisesti ja poliisi erityisesti voi kohtuudella odottaa saavansa osakseen (kohta 69).

Lisäksi ihmisoikeustuomioistuin antoi painoarvoa sille, että kyseessä ollut julkaisu käsitteli yksinomaan kyseessä olleiden poliisien toimintaa julkisesti virkatehtävissään eikä siinä mainittu mitään heidän yksityiselämänsä yksityiskohtia. Julkaisu ei myöskään sisältänyt loukkaavaa tai halventavaa sisältöä. Kyse oli ainoastaan siitä, että julkaisun tekijä ilmaisi tyytymättömyytensä poliisin toimintaan.

Ihmisoikeustuomioistuin katsoi, että edellä sanottu huomioiden ja kun kansalliset tuomioistuimet olivat asiaa käsitellessään soveltaneet ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytännössä syntyneitä kriteerejä yhdenmukaisesti ihmisoikeustuomioistuimen kanssa, poliisien oikeutta yksityisyyteen ei ollut loukattu.

Ihmisoikeustuomioistuin on varsin tuoreessa ratkaisussaan soveltanut samoja periaatteita myös oikeuslääkärin toimintaan. (Baena Salamanca v. Espanja, 6.11.2025). Kyseisessä tapauksessa El Pais oli julkaissut jutun, jossa oikeuslääkärin väitettiin jättäneen huomioimatta oikeuden määräys tutkia itse eräs vapautumassa oleva vanki. Lääkäri nosti asiassa kunnianloukkauskanteen, joka ei menestynyt.

Tuomioistuin sovelsi ratkaisussaan vakiintuneita periaatteita sekä punnitessaan sananvapautta ja yksityisyyden suojaa (maineen suojaa) että arvioidessaan valtion toimenpiteitä. Tuomioistuin totesi, että koska artikkelissa oli kyse siitä, miten lääkäri oli hoitanut virkatehtäviään (official duties), tuomioistuin ”oli valmis hyväksymään, että häneen voitiin kohdistaa laajempaa kritiikkiä kuin yksityishenkilöön³ (kohta 126)” Tuomioistuimen ratkaisu ei ollut yksimielinen mutta vähemmistöön jääneet olivat erimielitä toimittajan toiminnan merkityksestä asiassa, eivät sovelletuista periaatteista.

Vastaavia virkamiehiä koskevia tuomioistuimen ratkaisuja on useita.⁴ Katsonkin, että samoja periaatteita voidaan soveltaa virkatehtäviään hoitaneisiin sairaanhoitajaan ja lääkäriin.

3.5.3 Kuvaaminen julkirauhan suojaamassa tilassa

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on antanut punninnassaan merkitystä myös valokuvan ottamistilanteelle ja -tavalle. Yksityisyyden suojan laajuus on voinut olla erilainen riippuen siitä, onko kuva otettu julkisella kadulla, sairaalassa, lomamatkalla tai yökerhossa.

Esimerkiksi ratkaisussa *Reklos ja Davourlis v. Kreikka* (2009) oli kyse vastasyntyneen lapsen kuvaamisesta ilman vanhempien lupaa synnytyssairaalassa tilassa, jonne vain hoitohenkilökunnalla olisi tullut olla pääsy. Ihmisoikeustuomioistuin totesi, että oikeuden omaan kuvaan tehokas suojaaminen edellyttää periaatteessa ja käsillä olleen tapauksen kaltaisissa olosuhteissa suostumuksen hankkimista jo valokuvaushetkellä eikä vasta kun kuvaa aiotaan julkaista. Muutoin persoonallisuuden keskeinen piirre jäisi kolmannen osapuolen haltuun eikä valokuvan kohteella olisi mahdollisuutta valvoa kuvan myöhempää käyttämistä. (Kohta 40.) Totean, että ratkaisusta ei kuitenkaan ole syytä tehdä kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä hoitohenkilökunnan kuvaamiseen liittyen.

³ As the disputed article concerned the manner in which the applicant had carried out her official duties, the Court is prepared to accept that she was subject to wider limits of acceptable criticism than private individuals.

⁴ Ks. esimerkiksi tässä ratkaisussa mainitut ja niissä viitattut.

Tilan määrittelemisen julkiseksi tai yksityiseksi ei ole aina ollut ihmisoikeustuomioistuimen punninnassa määräävä tekijä. Ihmisoikeustuomioistuin on punninnassaan antanut merkitystä myös muun muassa sille, onko kuvat otettu tilanteessa, jossa kuvan kohteen on täytynyt ymmärtää tulevansa valokuvatuksi vai oliko hänellä perusteltu odotus yksityisyydestä. ('reasonable expectation of privacy').

Esimerkiksi ratkaisussa Dupate v. Latvia (no. 18068/11, 19.11.2020) ihmisoikeustuomioistuin totesi, että sairaalasta poistuminen vastasyntyneen lapsen kanssa oli siinä määrin yksityinen tapahtuma, että vaikka valokuvat olikin otettu julkisella paikalla, kuvatululta olisi tullut pyytää lupa jo kuvaamiseen. (Kohta 71)

Meillä keskeisenä sananvapauteen kuuluvaa kuvaamista rajoittavana säännöksenä pidetään vakiintuneesti rikoslain 24 luvun 6 §:n salakatselusäännöstä. Julkisrauhan suojaamassa paikassa oleskelevan henkilön kuvaaminen täyttää salakatselusäännöksen tunnusmerkistön, jos kuvaaminen tapahtuu oikeudettomasti ja kuvaamisen kohteen yksityisyyttä loukaten.

Salakatselusäännöksen esitöiden mukaan tarkoituksena on ollut suojata muun muassa virastoissa ja toimistoissa työskentelevien rauhaa ja yksityisyyttä sellaisissa paikoissa, joihin yleisöllä ei ole pääsyä. Yksityisyyden loukkaamisen nimenomaisella vaatimuksella on esitöiden mukaan ollut tarkoitus jättää rangaistavan salakatselun ulkopuolelle yksityisyyden kannalta aivan harmiton tarkkailu (HE 184/1999 vp, s. 29).

Oikeudetonta puolestaan ei ole kuvaaminen, johon on saatu kuvattavan suostumus tai joka perustuu lakiin. Oikeudetonta ei myöskään ole katselu tai kuvaaminen, jota sen vakiintuneisuuden vuoksi ei yleensä koeta yksityisyyttä loukkaavana ja johon ihmiset osaavat varautua.

Salakatselusäännöksen on katsottu määrittävän ne olosuhteet, joissa kuvaaminen terveydenhuollon yksikössä voi olla kiellettyä (Oikeusasiamiehen päätös 6.3.2009, Dnro 3789/4/07). Salakatseluna ei ole pidetty kuvaamista esimerkiksi terveyskeskuksen yleisissä tiloissa tai viranomaisten asiointipisteissä. Salakatseluna ei ole pidetty myöskään sitä, että asiakas tallentaa esimerkiksi terveydenhuollon ammattihenkilön kanssa käymänsä keskustelun.

3.6 Kannanotto

Voimassa olevasta kansallisesta lainsäädännöstä ei löydy säännöstä, joka selvästi mahdollistaisi valokuvaamiseen kieltämisen tai rajoittamisen vastaanotolla. Myöskään Euroopan ihmisoikeussopimuksen ratkaisukäytännöstä ei mielestäni löydy yksiselitteistä ja kaikkiin tilanteisiin soveltuvaa kannanottoa.

Ensinnäkin ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisuihin on usein ollut kyse valokuvien julkaisemisesta. Ihmisoikeustuomioistuin onkin ratkaisuihin todennut, että oikeus oman kuvan suojaan edellyttää ensi sijassa oikeutta vastustaa kuvan julkaisemista. Tavanmukaisesti ihmisoikeustuomioistuin kuitenkin lisää, että joissakin oloissa tämä oikeus edellyttää myös mahdollisuutta kieltäytyä oman kuvan tallentamisesta, säilyttämisestä ja kopioimisesta. Tapaukset, joissa on katsottu, että kuvaaminen vaatii lupaa, ovat käsitykseni mukaan liittyneet lähinnä yksityisyyden suojan ydinalueeseen, kuten esimerkiksi sairaalassa olemiseen. Tällaiset tilanteet voisivat nähdäkseni tulla Suomessa arvioiduiksi salakatselusäännöksen nojalla.

Toiseksi ihmisoikeustuomioistuin on korostanut arviointinsa tapauskohtaisuutta. Ihmisoikeustuomioistuimen tapauskohtaista tulkintakäytäntöä onkin kritisoitu jossain määrin epä johdonmukaiseksi.

Ihmisoikeustuomioistuin on myös todennut, että kansallisilla tuomioistuimilla on harkintamarginaalia punnitessaan vastakkain olevia intressejä sekä niiden kansallisia toteuttamistapoja.

Selvää lienee kuitenkin se, että 2000-luvulla yksityisyyden suoja on saanut ihmisoikeustuomioistuimen käytännössä kasvavaa merkitystä. Tämän myötä henkilön kuva on saanut tekstiin ja ääneen verrattuna korostetumpaa suojaa. Ihmisoikeustuomioistuin on myös todennut, että vaikka internetistä on tullut yksi keskeinen ja tehokas sananvapauden toteuttamistapa, samalla internetin sisällön ja viestinnän synnyttämä riski ihmisoikeuksien ja -vapauksien harjoittamiselle ja nauttimiselle on suurempi kuin perinteisen lehdistön aiheuttama. Internetin kautta esimerkiksi vihapuhetta voidaan levittää toisin kuin koskaan aiemmin maailmanlaajuisesti muutamassa sekunnissa. Lisäksi sisällöt voivat jäädä verkkoon pysyvästi saataville.⁵

Huomioon on mielestäni otettava myös se, että yksityisyyden suoja on saanut lisää merkitystä myös henkilötietojen suojan kehittymisen myötä. Henkilön valokuva on selkeästi EU:n tietosuoja-asetuksessa tarkoitettu henkilötieto. Tietosuoja-asetusta ei kuitenkaan sellaisenaan sovelleta tilanteisiin, joissa kyse on yksityishenkilön omiin tarkoituksiinsa suorittamasta henkilötietojen käsittelystä (ns. kotitalouspoikkeus).

Totean, että nyt ratkaistavanani olevan kaltaisessa tilanteessa toisaalta oikeus oman kuvan suojaan ja mahdollinen oikeutettu oletus yksityisyyden suojasta omassa työhuoneessa voisivat puhua sen puolesta, että ainakin henkilön suoraan kuvaamiseen vastaanottohuoneessa voitaisiin tarvita kuvaamisen kohteen lupa. Toisaalta tuomioistuin on kuitenkin selkeästi todennut, että virkamies ei virkatehtävissään voi samalla tavalla vedota yksityisyyden suojaan kuin yksityishenkilö.

⁵ Toth ja Crişan v. Romania, 15.2.2025, kohta 54.

Totean kuitenkin pitäväni mahdollisena, että voi ilmetä tilanteita, joissa potilaan sananvapautta ja häntä hoitavan lääkärin tai hoitajan (julkista tehtävää tai julkista hallintotehtävää hoitavan henkilön tai virkamiehen) yksityisyyden suojaa punnittaessa päädytään lopputulokseen, jossa molempien oikeuksien mahdollisimman täysimääräinen toteutuminen edellyttää, että vaikka potilaalla on oikeus tallentaa tai kuvata omaa vastaanottotilannettaan, kuvaamisoikeus ei ulotu häntä hoitavan virkamiehen kasvojen tai muiden henkilökohtaisten ominaisuuksien kuvaamiseen. Korostan, että perusoikeuksien punninta tulee tehdä tapauskohtaisesti. Yleistä kieltoa kuvata hoitohenkilökuntaa ei siihen oikeuttavan normin puuttuessa voi asettaa.

Joka tapauksessa katson, että perusoikeuksien vaikutus myös yksityisten välisissä suhteissa edellyttää, että kuvaamisesta ilmoitetaan kuvaamisen kohteena olevalle henkilölle hänen oikeuksiensa kunnioittamiseksi. Perusoikeuksien suojan ulottuvuutta rajoittaa aina myös toisten henkilöiden perusoikeudet. Katson tämän vaatimuksen korostuvan tilanteessa, jossa keskustelut ja hoitotoimenpiteet on tarkoitus käydä luottamuksellisesti kahden osapuolen, esimerkiksi hoitajan ja potilaan välillä. On myös selvää, että kuvaaminen saattaa vaikuttaa vuorovaikutukseen asiakastilanteessa. Totean, että tilanteessa, jossa kyse on luottamuksellisuuteen perustuvasta suhteesta, olisi pyrittävä molempia osapuolia tyydyttävään ratkaisuun kuvaamisen kohdentamisesta tai muun tallentamistavan käytöstä. Katson, että on myös potilaan edun mukaista, ettei kuvaaminen häiritse hoitotilannetta. Totean kuitenkin selvyyden vuoksi, että oman vastaanottotilanteen kuvaamista ei pääsääntöisesti voi täysin kieltää, mutta mahdollisuus kuvata ei koskaan sellaisenaan perusta oikeutta kuvatun materiaalin julkaisemiseen.

Lopuksi totean, että saamani selvityksen mukaan sairaanhoitaja on kuvaamisen havaittuaan painanut kädellään kantelijan puhelimen alas. Vaikka ymmärränkin, että tilanne on voinut tulla yllätyksenä ja jopa säikähdyksenä, pidän tällaista reagointia epäasiallisena.

Pyydän kaupunkia huolehtimaan, että kaikissa toimipisteissä, joissa tuotetaan kaupungin järjestämistä vastuulle kuuluvia palveluja, tiedetään, miten tulee toimia, jos potilas haluaa kuvata vastaanottotilannettaan.

3.7 Sairaanhoitajan ja lääkärin huoneiden avoinna ollut väliovi

Sairaanhoitajan ja lääkärin huoneiden välissä avoinna olleen oven osalta totean, että terveydenhuollon asiakastiedot ovat pysyvästi salassa pidettäviä. Salassa pidettävää asiakastietoa sisältävää asiakirjaa taikka sen kopiota tai tulostetta ei saa näyttää eikä luovuttaa sivulliselle eikä antaa sivullisen nähtäväksi tai käytettäväksi.

Sivullisella tarkoitetaan asiakastietolain 4 §:ssä terveydenhuollossa muita kuin asianomaisen palvelunantajan tai apteekin palveluksessa, lukuun tai sen toimeksiannosta potilaan terveystalvelujen järjestämiseen tai toteuttamiseen taikka niihin liittyviin tehtäviin osallistuvia henkilöitä. Asiakastietolain 4 §:n esitöiden mukaan ”potilaan terveystalvelujen järjestämisellä ja sosiaalihuollon asiakkaan palvelujen järjestämisellä tarkoitetaan tässä esityksessä potilaan tai sosiaalihuollon asiakkaan henkilökohtaisen palvelun järjestämiseen osallistumista, jossa ammattihenkilöllä tai muulla henkilöllä on asiakkuus- tai hoitosuhde asiakkaaseen.” (HE 246/2022 vp) Näin ollen niin kauan kuin esimerkiksi lääkäri ei tosiasiallisesti osallistu potilaan hoitoon, on hän sivullisen asemassa.

Pahoittelen tämän päätökseni viipymistä.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdissa 3.6 ja 3.7 esittämäni käsitykset kaupungin menettelystä sen tietoon.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni sille.